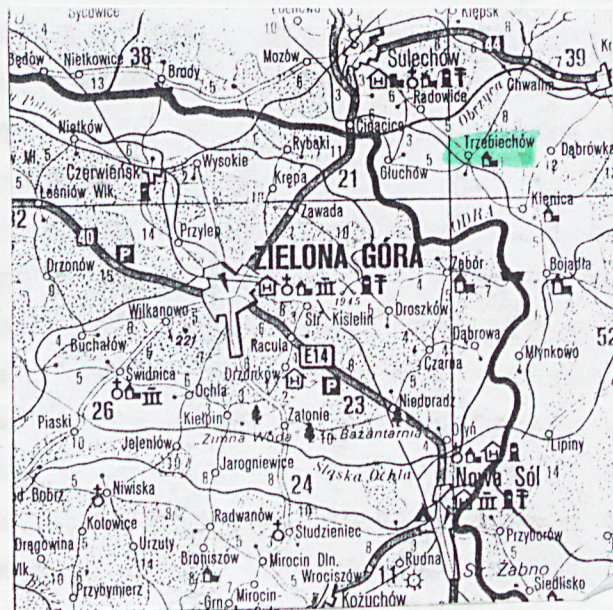

1. Obiekt EWANGELICKI
KOŚCIÓŁ PARAFIALNY p.w. WNIEBOWZIECIA NMP

2. Czas powstania
1823 rok

3. Miejscowość
TRZEBIECHÓW

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres ul. ODRZAŃSKA

działka geod. nr 151
nr hipoteczny KW 4597

5. Przynależność administracyjna
województwo zielonogórskie
gmina Trzebiechów
pow. ZIELONA GÓRA

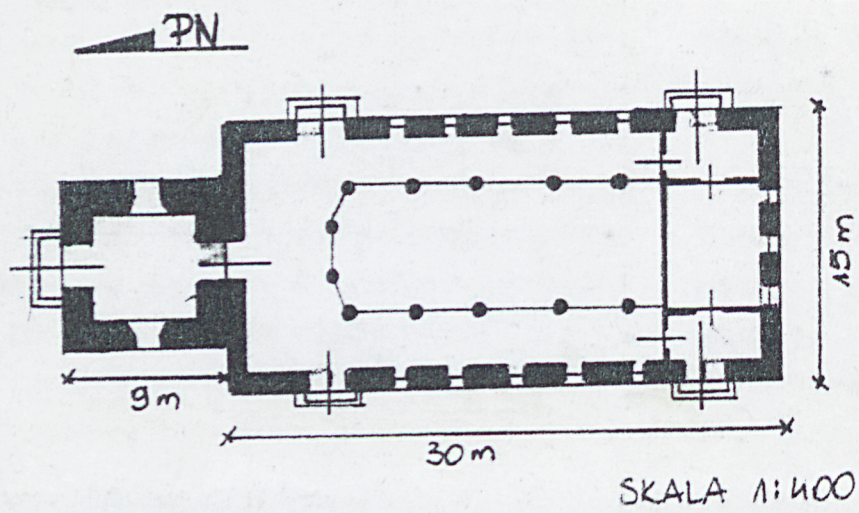
6. Poprzednie nazwy miejscowości
TREBSCHEN

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975
województwo zielonogórskie
powiat Sulechów

8. Właściciel i jego adres
Parafia Rzymsko-Katolicka
p.w. Wniebowzięcia NMP
w Trzebiechowie

9. Użytkownik i jego adres
J.W.

10. Rejestr zabytków:
L-44/A
Nr 335471 data 11.08.98

Pierwsze wzmianki o wsi pojawiają się w źródłach w XIV i XV wieku. Już w 1308 roku wymieniany jest katolicki kościół w Trzebiechowie, należący do diecezji poznańskiej. W okresie reformacji kościół przejęli protestanci, pozostał on w ich rękach aż do 1945 roku. Na miejscu drewnianego kościoła wzniesli oni w 1654 roku kościół szachulcowy. Był to kościół graniczny służący wiernym z terenu śląskiego pogranicza. Pierwszym pastorem był Johann Pfennig. Nastąpił znaczny napływ śląskich rzemieślników - protestantów prześladowanych w monarchii austriackiej. Rozwój rzemiosła, zwłaszcza sukiennictwa stał się powodem nadania w 1707 roku przywilejów miejskich /utraczone one zostały w latach 80-tych XIX w./ W 1765 roku majątek znalazł się w rękach Henryka IX z książęcej rodziny Reuss i pozostawał jej własnością do 1945 roku. Siedzibą tej rodziny był najpierw dwór pochodzący z XVI lub XVII wieku, na zrębach którego w 1876 roku powstał zachowany do dnia dzisiejszego pałac z rozległym parkiem i folwarkiem. Inicjatorem jego budowy był Henryk VII książę v.Reuss, pełniący funkcję

Wieś Trzebiechów położona jest w odległości 7 km na południowy wschód od Sulechowa, przy drodze łączącej to miasto ze Wschową. Trzebiechów leży w dolinie rzeki Odry, w odległości 4 km na północ od jej koryta.

Kościół parafialny wzniesiony został na osi zespołu rezydencjonalnego, po jej południowej stronie. Oś ta stanowi ważny element barokowego założenia ówczesnego miasta. Jest nią ulica poszerzona w części środkowej w wydłużony plac ujęty zwróconymi do niej frontalnie budowlami, stanowiącymi dominanty architektoniczne miejscowości.

Kościół jest budowlą murowaną z cegły, wzniesioną na rzucie prostokąta o wymiarach 30 m x 15 m. Do elewacji frontowej, skierowanej na północ, przylega kwadratowa w rzucie wieża / o wymiarach 9m x 9 m/. Korpus kościoła przekrywa dach dwuspadowy. Trójkondygnacyjna wieża przekryta jest spłaszczonym kopułastym hełmem. Pokrycie kościoła stanowi blacha cynkowa. Wejście główne usytuowane jest w przyziemiu wieży od północy. Dodatkowe wejścia do kościoła /po dwa/ znajdują się w skrajnych osiach elewacji wschodniej i zachodniej. Elewacje korpusu nawowego mają podział na dwie kondygnacje oddzielone od siebie szerokim pasem gzymsu międzykondygnacyjnego /pierwotnie dodatkowo przyziemie pokrywało boniowanie/. Elewacje kościoła i wieży są w całości otynkowane /przyziemie kościoła i wieży - tynk nakrapiany cementowo-wapienny kat. III, wyższe kondygnacje wieży - tynk wapienny gładki/.

Dłuższe boki kościoła mają podział na 7 symetrycznych osi, a bok południowy - 5 osi. Elewacje wschodnia i zachodnia opracowane zostały w analogiczny sposób. Osie skrajne wypełniają otwory wejściowe ujęte pilastrami /drzwi oryginalne drewniane dwuskrzydłowe, płycinowe/, ponad którymi znajdują się okrągłe okna ujęte profilowanym obramieniem. W części środkowej elewacji, ponad kwadratowymi oknami w przyziemiu, znajdują się duże okna zamknięte półkoliście. Archiwolty łuków ujmują profilowane obramienia, wspierające się na profilowanym gzymsie łączącym poszczególne otwory i przerwany przez pilastry, które podkreślają rytmiczny układ elewacji na tej kondygnacji. W podobny sposób opracowano elewację południową, z wyłączeniem otworów wejściowych, które tutaj nie występują.

<p>14. Kubatura</p> <p>6.500 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>547 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>kościół ewangelicki</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>kościół katolicki</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W okresie powojennym kościół był użytkowany i poddawany remontom bieżącym. W latach 80-tych przeprowadzono remont elewacji wykonując nowe tynki cementowo-wapienne nakrapiane na elewacjach korpusu i przyziemiu wieży. Wykonano nowe posadzki- betonowe wylewane i z marmuru w części prezbiterialnej. Wykonano nowe pokrycie dachu z blachy cynkowej /zastąpiono nią dachówkę ceramiczną/ W 1998 roku wymieniono całą stolarkę okienną zastępując ją ślusarką z witrażami.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienie, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Obiekt zachowany w stosunkowo dobrym stanie technicznym. Tynk na ścianach zewnętrznych wieży /2-3 kondygnacja/ w złym stanie, liczne odspojenia od podłoża, słaba przyczepność na dużych płaszczyznach. Stan pozostałych tynków - dobry. Ściany wewnętrzne, stropy, konstrukcja więźby dachowej i pokrycia dachu - dobry.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>W trakcie kolejnego remontu elewacji należy przywrócić boniowanie w partii przyziemia oraz pokrycie dachu z dachówki karpiówki.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

W Archiwum Państwowym w Zielonej Górze z/s w Starym Kisielinie Oddział w Wilkowie przechowywana jest mapa topograficzna wsi z k. XIX w.

22. Bibliografia

1. A. Splittgerber, Geschichte der Stadt und des Kreises Züllichau, Züllichau 1927
2. C. Schelenz, Kreis Züllichau-Schwiebus, Frankfurt am Main 1975
3. L. Meissner, Unvergessener Kreis Züllichau-Schwiebus Frankfurt am Main 1992
4. St. Kowalski, Zabytki woj. zielonogórskiego, Zielona Góra 1987

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Widok kościoła i jego wnętrza sprzed 1945 roku publikowany w pracy L. Meissnera "Unvergessener,..."

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Barbara Bielinis-Kopeć

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki W. Kopeć

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. W. Kopeć

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów zbiory prywatne

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość..... TRZEBIECHÓW	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ PARAFIALNY p.w. WNIEBOWZWIĘCIA NMP	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) c.d. p 12, 13
2. Gmina..... Trzebiechów		
3. Województwo .. zielonogórskie		

c.d. p 12

ambasadora Prus w Wiedniu. Jego żona Maria Aleksandra księżna Sasko-Weimarska zasłynęła jako fundatorka sanatorium dla osób chorych na gruźlicę, które wzniesione zostało w latach 1902-1903 w Trzebiechowie. Z rodu tego wywodzi się królowa Bułgarii Eleonora, urodzona w Trzebiechowie córka Henryka VI księcia v.Reuss-Köstritz.

Fakt, iż właściciele majątku byli protestantami miał istotne znaczenie dla funkcjonowania gminy ewangelickiej w Trzebiechowie. Już w latach 1744-91 wymieniana jest kaplica zamkowa przeznaczona dla jego mieszkańców. Kościół służący mieszkańcom pałacu i gminy ewangelickiej wzmiankowany jest w 1791 roku, jego pierwszym pastorem był Johann Salomon Wilhelm Pöbler. Kolejnym pastorem działającym w latach 1817-1821 był C.A.Flottow. Na miejscu tego szachulcowego kościoła w 1823 roku wzniesiony został z inicjatywy właściciela majątku Henryka księcia v.Reuss nowy kościół wg. projektu Schlütera. W 1901 roku do parafi ewangelickiej w Trzebiechowie należało 1739 wiernych. Parafia ta podlegała diecezji w Sulechowie.

Zachowany do dnia dzisiejszego kościół jest budowlą klasycystyczną. Po 1945 roku przejęty został przez katolików i obecnie pełni funkcję kościoła parafialnego.

c.d. p 13

W szczycie elewacji południowej, na jej osi umieszczono trzy prostokątne okna, pomiędzy którymi występują pilastry a ponad nimi, w osi środkowego okna - małe półkolistе okienko. W fasadę kościoła wkomponowana została wieża. W jej przyziemiu znajduje się wejście zamknięte półkoliście /drzwi oryginalne dwuskrzydłowe, płycinowe, drewniane ujęte prostym w formie portalem. Flankujące otwór wejściowy plastry dźwigają trójkątny fronton. Horyzontalne podziały elewacji tworzą profilowane gzymsy łączące się z gzymsami na korpusie kościoła. Ponad portalem znajduje się prostokątna wnęka /miegdyś wypełniał ją napis/. Na wysokości drugiej kondygnacji elewacje wieży przeprowadzają pojedyncze prostokątne okna ujęte plastycznym obramieniem, które tworzą pilastry dźwigające proste nadokienniki.

Wkładkę założył: **mgr Barbara Bielinis-Kopeć**
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

Na najwyższej kondygnacji wieży występują po trzy półkoliście zamknięte, sprzężone z sobą okna a poszczególne elewacje wieży wieńczą trójkątne frontony, przesłaniające jej hełm. Bryła kościoła posiada wyważone proporcje, podporządkowane dominancie jaką stanowi górująca nad kościołem wieża. Zastosowany detal architektoniczny jest oszczędny, podporządkowany zasadom symetrii, czerpiący wzorce z tradycji i przetwarzając je w sposób charakterystyczny dla ówczesnie panujących tendencji w architekturze. Nazwisko twórcy projektu jest znane, był nim Schlüter. Wnętrze kościoła jest jednonawowe z zachowanymi drewnianymi emporami od wschodu, północy i zachodu. Wspierają się one na drewnianych kolumnach. Analogiczne kolumny wydzielają przestrzeń empor od wnętrza kościoła również na wysokości piętra. Odpowiadają im pilastry z kanelowanymi głowicami rozmieszczone na ścianach kościoła. W przyziemiu południowej części korpusu kościoła znajduje się wydzielona zakrystia, do której wejście prowadzi z przedsionka w południowo-wschodnim narożniku oraz sklepionym kolebkowo korytarzem za ścianą na której znajdował się dawny "Kanzelaltar". Obecnie współczesna mensa umieszczona została na podwyższeniu obłożonym posadzką z ciętego marmuru / pozostałe posadzki wylewane z betonu, jedynie w przedsionku zachowana ceglana posadzka/. Na ścianie południowej umieszczono obraz olejny ^{na} półtnie, z k. XVIII w., przedstawiający ^{/przeniesiony z kościoła w Klenicy/} Wniebowzięcie NMP. W sąsiedztwie ołtarza głównego znajduje się ołtarz boczny /po stronie zachodniej/- obraz olejny na półtnie przedstawiający młodą Marię, św. Annę i Joachima. W ramie zdobionej liśćmi akantu, przeniesiony z dawnej kaplicy pałacowej w Trzebiechowie / z 2 poł. XVIII w/. Na emporze po stronie północnej zachowały się organy z prospektem organowym należące do pierwotnego wyposażenia kościoła. Z pierwotnego wyposażenia kościoła zachowały się drewniane schody zabiegowe prowadzące na empory, umieszczone w narożnikach kościoła. Oryginalne ławki przeniesione zostały na empory. Na ich wzór wykonane zostały nowe ławki drewniane umieszczone w centralnej części wnętrza. Wnętrze kościoła przekrywa strop drewniany wsparty na belkach krzyżujących się w narożnikach kościoła, połączony z konstrukcją empor poprzez kolumny oraz z konstrukcją więźby dachowej poprzez wieszary. Wejście na wieżę z przedsionka prowadzi schodami drewnianymi zabiegowymi. Połączenie pomiędzy drugą i trzecią kondygnacją wieży stanowią schody drewniane kręte ze słupem. Na wieży zachowały się 4 dzwony odlane z brązu. Kościół wyposażony jest w instalację elektryczną.

1. Miejscowość

Trzebiechów

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

kościół parafialny p.w.

Wniebowzięcia NMP

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) zdjęcia: 1. Fasada

2. Elewacje zach. i pd. 3. Ołtarz gł. 4. Organy 5. Empora wsch.

6. Ołtarz boczny z obrazem z dawnej kaplicy pałacowej

1)

2)

3)

Wkładkę założył: mgr Barbara Bielinis-Kopeć

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

zbiory prywatne

4)

5)

6)

1. Miejscowość

TRZEBIECHÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY p.w.
WNIEBOWZIECIA NMP

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) zdjęcia: 13 dzwon
sygnaturka na wieży 14-15. Wieżba dachowa
- mapa topograficzna wsi współczesna i z k. XIX w., widok
z por. XX

13)

14)

15)

Wkładkę założył: mgr Barbara Bielinis-Kopeć
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: zbiory prywatne

Verlag von Rob. Heibig, Friedrichshuld.

Gruss aus Trebschen (Friedrichshuld.)

Kirche

Pfarrhaus

Gruss aus Trebschen
(Friedrichshuld)

*Die besten
Grußworte
Ihrer Exzellenz*

Otto Heibig

Postagentur Rob. Heibig

Verlag von Rob. Heibig

1. Miejscowość

TRZEBIECHÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY p.w.
WNIEBOWZJĘCIA NMP3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) zdjęcia: 7. Ściana
prezbiterialna 8. Schody na empory 9. Schody na wieży 10-12
dzwony na wieży

7)

8)

9)

Wkładkę założył: mgr Barbara Bielinis-Kopeć
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: zbiory prywatne

10/

11/

12/